

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

Код: СОП – ЗХОЖ - 34
Версия: 01
Страница: 1 от 8

МЕРКИ ЗА ПРОФИЛАКТИКА НА ЗАБОЛЯВАНЕТО КУ-ТРЕСКА, КАКТО И МЕРКИ ПРИ СЪМНЕНИЕ И ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА ЗАБОЛЯВАНЕТО

Приложение към Заповед № РД 11-2488/02.11.2020
на изпълнителния директор на БАБХ

I. ЦЕЛ НА ПРОЦЕДУРАТА:

С тази стандартна оперативна процедура (СОП) се определят редът и начинът за прилагане на мерки с цел профилактика на заболяването Ку-треска и предприемане на мерки при съмнение и потвърждаването ѝ.

II. ОБХВАТ И ПРИЛОЖЕНИЕ

Процедурата се прилага за профилактика и недопускане на проникване на заболяването в животновъдни обекти на територията на цялата страна, както и при съмнение и потвърждение на болестта в животновъден обект. С прилагането на тази процедура се изпълняват изискванията на пряко приложимото право на ЕС и националното законодателство относно мерките, които трябва да бъдат предприети от компетентния контролен орган (БАБХ).

III. КОНТРОЛ НА ПРОЦЕДУРАТА

1. Дирекция „Здравеопазване и хуманно отношение към животните, и контрол на фуражите“ към Централно управление на Българската агенция по безопасност на храните (ЦУ на БАБХ);
2. Дирекция „Контрол на храните“ към ЦУ на БАБХ;
3. Главна дирекция „Верификация на официалния контрол“ към ЦУ на БАБХ;
4. Директорите на ОДБХ;
5. Началниците на отдели „Здравеопазване на животните“ към ОДБХ;
6. Началниците на отдели „Контрол на храните“ към ОДБХ;
7. Официалните ветеринарни лекари, отговорни за здравеопазване на животните на територията към съответните ОДБХ;
8. Инспекторите, отговорни за контрола на храните към ОДБХ;

Контролът по прилагане на процедурата се осъществява от дирекция „Здравеопазване и хуманно отношение към животните и контрол на фуражите“ (ЗХОЖКФ), дирекция „Контрол на храните“ към ЦУ на БАБХ и Главна дирекция „Верификация на официалния контрол“ при ЦУ на БАБХ.

Изготвил: Работна група, назначена със Заповед № РД 11- 1673/17.07.2020 г.	Проверили: Д-р Георги Чобанов Директор на Дирекция ЗХОЖКФ Подпис:..... Д-р Любомир Кулински Директор на Дирекция КХ Подпис:..... Д-р Николай Лилев Главен директор на Главна дирекция ВОК Подпис:.....	Съгласували: Доц. Д-р Цветко Александров, ДВМ Заместник изпълнителен директор на БАБХ Подпис:..... Д-р Мариана Шумова Заместник изпълнителен директор на БАБХ Подпис:.....	Одобрили: Проф. Д-р Паскал Желязков, ДВМ Изпълнителен директор на БАБХ Подпис:.....	Прилага се от:10.2020 г. Всичко стр. 8
---	--	---	--	--

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

Код: СОП – ЗХОЖ - 34
Версия: 01
Страница: 2 от 8

МЕРКИ ЗА ПРОФИЛАКТИКА НА ЗАБОЛЯВАНЕТО КУ-ТРЕСКА, КАКТО И МЕРКИ ПРИ СЪМНЕНИЕ И ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА ЗАБОЛЯВАНЕТО

IV. НОРМАТИВНИ АКТОВЕ:

1. Закон за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД).
2. Регламент (ЕС) 2017/625 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2017 година относно официалния контрол;
3. Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 г за заразните болести по животните и за изменение и отмяна на определени актове в областта на здравеопазването на животните (Законодателство за здравеопазването на животните);
4. Регламент (ЕО) №853/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно определяне на специфични хигиенни правила за храните от животински произход;
5. Наредба № 23 от 14 декември 2005 г. за реда и начина за обявяване и регистрация на заразните болести по животните;
6. Директива 2003/99/ЕО На Европейския Парламент и на съвета от 17 ноември 2003 година относно мониторинга на зоонозите и заразните агенти, причиняващи зоонози;

V. ПРОФИЛАКТИЧНИ МЕРКИ

A. ПРИ ЖИВОТНИ

1. Препоръчва се прилагане на ваксинация във всички животновъдни обекти разположени в ендемични райони, като се спазват указанията и препоръките за приложение, посочени от производителя.
2. Населването на животновъдни обекти за отглеждане на говеда, овце и кози се извършва само със здрави, по отношение на Ку-треската животни, и с произход от благополучни по отношение на заболяването ферми.
3. Извършване на ежегодни лабораторни изследвания, съгласно одобрена Национална програма за надзор и контрол на заболяването.
4. Задължителни профилактични изследвания на биците в селекционните центрове, чрез изследване на спермата им с PCR
5. Задължителни профилактични изследвания чрез PCR за *Coxiella burnetii* при внос на сперма от селскостопански преживни животни.
6. Обезвреждане на замърсената постеля, фекалиите, урината и плацентите след аборти и раждания.
7. Редовна дезинфекция и дератизация в животновъдните обекти.. Ефективни средства са 70% етанол, четвъртични амониеви съединения, 5% водороден прекис и 0.5% хипохлорит при експозиция минимум 30 мин. Различна чувствителност на агента е описана и по отношение на натриев хипохлорит (в разреждане 1:100), третирането с който води до 90% редукция на инфективността).
8. Обособяване на родилно помещение/зона във фермата.
9. Редовно обезпаразитяване на животните и деакаризация на животновъдните обекти.

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

Код: СОП – ЗХОЖ - 34
Версия: 01
Страница: 3 от 8

МЕРКИ ЗА ПРОФИЛАКТИКА НА ЗАБОЛЯВАНЕТО КУ-ТРЕСКА, КАКТО И МЕРКИ ПРИ СЪМНЕНИЕ И ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА ЗАБОЛЯВАНЕТО

Б. ПРИ ХОРА

10. Стриктно спазване на правилата за хигиена и безопасност при работа с животни: използване на лични предпазни средства (облекла, ръкавици, маски, очила и др.), както и щателно измиване на ръцете след свалянето на личните предпазни средства и преди напускане на работното място.
11. Използване на еднократно предпазно облекло от една част, маска FFP3 и два чифта ръкавици от ветеринарните лекари посещаващи животновъдни обекти със съмнение за заболяването или потвърден случай на Ку-треска.
12. Профилактични прегледи и лабораторни изследвания на лицата (най-вече на тези със сърдечни заболявания), ангажирани професионално в рискови обекти – животновъдни ферми, индустрии преработващи храни от животински произход, лаборатории и експериментални бази с животни.
13. Инсталиране на съвременни вентилационни системи в предприятията преработващи месо, вълна, кожи и други продукти и храни от животински произход за недопускане на контаминация на въздуха с прах и аерозоли.
14. Здравна просвета на персонала, обслужващ животновъдните обекти и населението.

VI. МЕРКИ ПРИ СЪМНЕНИЕ И ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА ЗАБОЛЯВАНЕТО:

1. Съмнение за наличие на заболяването в даден животновъден обект може да възникне при следните случаи:
 - 1.1 Наличие на лица (персонал, собственици или ветеринални лекари), обслужващи конкретния животновъден обект, лица, живущи в близост до животновъдния обект, както и такива, консумирали продукти от сурово мляко, произведено в животновъдния обект, с лабораторно доказана инфекция с *Coxiella burnetii* (PCR) или антитела срещу нея (с или без наличие на клинично проявено заболяване).
 - 1.2 Повишен процент аборти в последната 1/3 от бременността, раждане на мъртви или нежизнеспособни приплоди, история на репродуктивни проблеми, възпалителни заболявания на репродуктивния апарат (ендометрити, вагинити, мастити), както и удължен период на незаплождане (при говеда).
 - 1.3 Наличие на други животновъдни обекти в населеното място, в които е доказана инфекция с *C. burnetii* серологично или чрез PCR.
2. Взимане и изпращане на проби за серологично и етиологично изследване съгласно т. VII от настоящата СОП.
3. Възбрана за придвижване на животни от и към животновъдния обект до потвърждаване или отхвърляне на диагнозата; при потвърждение на заболяването, възбраната остава до

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

Код: СОП – ЗХОЖ - 34
Версия: 01
Страница: 4 от 8

МЕРКИ ЗА ПРОФИЛАКТИКА НА ЗАБОЛЯВАНЕТО КУ-ТРЕСКА, КАКТО И МЕРКИ ПРИ СЪМНЕНИЕ И ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА ЗАБОЛЯВАНЕТО

- приключване на наложените мерки. Възбраната не се отнася за животни, придвижвани за незабавно клане.
4. Изолиране на раждащите животни, независимо от техния статус по отношение на инфекцията с *Coxiella burnetii* (здрави/доказано положителни) в отделно помещение (при невъзможност-обособяване на родилна зона) и задържането им там за период най-малко 30 дни след раждане (отелване), като при възможност за тях се осигурява отделен обслужващ персонал. Ако са изследвани всички животни в стадото, това изискване се ограничава само до положително реагиралите животни.
 5. Унищожаване на всички плаценти, абортирани или мъртвородени животни, чрез предаването им за обезвреждане в предприятие за обезвреждане на странични животински продукти или чрез друг законоустановен метод, гарантиращ обезвреждането на причинителя на заболяването.
 6. Щателно почистване и дезинфекция след всяко нормално раждане или аборт с подходящи препарати описани в т. V. А. 7 от настоящата СОП.
 7. При получаване на положителен резултат от серологично изследване и/или от етиологично доказване на геном на *Coxiella burnetii*, обектът се обявява за огнище на Ку-треска.
 8. Провеждане на ежедневна дезинфекция в родилното помещение докато в него има животни, потенциално екскретиращи патогена с млякото, фекалиите и вагиначните изтечения (най-малко 30 дни след раждане (отелване)).
 9. Използване на отделен инвентар за обслужване на животните в родилното помещение.
 10. Всички помещения и замърсени предмети в животновъдния обект се почистват и дезинфекцират, а неподлежащите на почистване и дезинфекция се унищожават.
 11. Извършване на външно обезпаразитяване на животните и дезакаризация в заразения животновъден обект, съгласно указания от производителя на използвания продукт.
 12. Извършване на регулярни дератизации в засегнатия животновъден обект.
 13. Оборският тор задължително се стифира и компостира в продължение на минимум 6 месеца, като се ограничава възможността от механично или аерогенното му разнасяне преди изтичането на този срок (съхраняване под найлон). За минимизиране риска от аерогенно разнасяне се препоръчва периодично овлажняване на торовата маса.
 14. Задължителна ваксинация на всички възприемчиви животни в животновъдния обект с констатирано заболяване.
 15. С цел оздравяване на засегнатия от заболяването животновъден обект, ваксинацията на всички възприемчиви животни в него се извършва минимум три години, по схема на производителя на ваксината.
 16. Млякото от заразено стадо задължително преминава през термична обработка съгласно изискванията на Раздел IX, Глава II, т. II на Регламент (ЕО) №853/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно определяне на специфични хигиенни правила за храните от животински произход.

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

Код: СОП – ЗХОЖ - 34
Версия: 01
Страница: 5 от 8

МЕРКИ ЗА ПРОФИЛАКТИКА НА ЗАБОЛЯВАНЕТО КУ-ТРЕСКА, КАКТО И МЕРКИ ПРИ СЪМНЕНИЕ И ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА ЗАБОЛЯВАНЕТО

17. Инвентара за доене се измива с гореща вода и детергент и се дезинфекцира преди всяка употреба.
18. Извършване на щателна дезинфекция на превозните средства, снабдяващи животновъдния обект с фуражи и други материали.
19. Взимат се мерки за лична профилактика на лицата, работещи в заразения животновъден обект (еднократно предпазно облекло от една част, маска FFP3 и два чифта ръкавици). Стаите/местата за почивка на обслужващия персонал се дезинфекцират ежедневно.
20. Не се допускат външни лица, нямащи отношение по прилагане на мерките за ликвидиране на заболяването, в обекта.
21. Незабавно се уведомяват органите на РЗИ за предприемане на мерки по отношение на рисковите групи от хора, след потвърждение на положителен резултат за заболяването в животновъдния обект.
22. Разширява се обхвата и броя на пробите на изследвани едри и дребни преживни животните в съседни и контактни животновъдни обекти.
23. Извършване на подробно эпизоотично проучване за установяване на начина и механизма на проникване на заболяването.

VII. ЛАБОРАТОРНА ДИАГНОСТИКА

За лабораторна диагностика на заболяването Ку-треска се вземат проби за серологично и етиологично изследване.

ВИДОВЕ ПРОБИ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА АНТИТЕЛА (ELISA):

1. Серумни проби от животни с аборти и репродуктивни нарушения. При липса на такива животни се подбират женски животни, като с предимство се избират вече раждали животни, като минималния брой проби от животновъден обект трябва да е 6 за овце и кози, и 10 за говеда.
2. Сборни проби мляко
3. При изпращане на кръвни и млечни проби от вече ваксинирани животни, това изрично се посочва в съпроводителното писмо.

ВИДОВЕ ПРОБИ ЗА ЕТИОЛОГИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ (PCR):

1. При клинично проявени случаи (аборти в последната 1/3 от бременността, мъртвородени приплоди) за лабораторна диагностика се изпращат: плацентата с най малко 3 котиледона; околоплодни течности; вагинални изтечения, получени до три седмици след раждане/аборт или вътрешни органи от най-малко 2 фетуса от животновъден обект (далак, черен дроб и задължително сирищник с неговото съдържание). Пробите се поставят в стерилен контейнер, който се опакова в плътно затворен плик.
2. Сборни проби мляко.

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

Код: СОП – ЗХОЖ - 34
Версия: 01
Страница: 6 от 8

МЕРКИ ЗА ПРОФИЛАКТИКА НА ЗАБОЛЯВАНЕТО КУ-ТРЕСКА, КАКТО И МЕРКИ ПРИ СЪМНЕНИЕ И ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА ЗАБОЛЯВАНЕТО

3. Вагинални натривки със стерилен памучен тампон, получени до три седмици след нормално протекло раждане, от най-малко пет животни от животновъден обект.

VIII. ЗАДЪЛЖЕНИЯ И ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТНАТА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА:

• ДИРЕКЦИЯ НА ЗХОЖКФ

1. Изготвя програма за надзор и контрол на болестта Ку- треска и инициира нейната актуализация при необходимост.
2. Методически ръководи и контролира ОДБХ при прилагане на мерките за профилактика, ограничаване и ликвидиране на заболяването.
3. Изготвя инструкции, листовки и други информационни материали.
4. Води актуален национален регистър с огнищата на заболяването на сайта на агенцията.

• ДИРЕКЦИЯ КХ

1. Методически ръководи и контролира ОДБХ при прилагане на мерките за контрол и свеждане до минимум риска от предаване на заболяването на потребителите чрез консумация на млечни продукти.
2. Координира съвместните действия с РЗИ в случай на реализация на пазара на млечни продукти, непреминали необходимата температурна преработка

• ГД ВОК

Извършва проверка на изпълнението на настоящата процедура от служителите на ОДБХ при проверки на ефективността (верификация) и одити на официалния контрол, при необходимост и със съответния обхват.

• ДИРЕКТОРА НА ОДБХ

1. Издава заповед за обявяване на заболяването, както и за мерките за профилактика, ограничаване и ликвидирането и в съответната област.
2. Уведомява органите на РЗИ за наличие на заболяването и предприемане на мерки.
3. Уведомява дирекция ЗХОЖКФ при ЦУ на БАБХ за констатиране на огнище на заболяването, както и за предприетите мерки за ограничаване и ликвидиране на заболяването.
4. Контролира работата на началник отдел ЗЖ по изпълнение на мерките по ликвидиране на огнището.
5. Изисква информация от РЗИ, след уведомяване за констатирано заболяване при животни, за резултатите от извършените от тях действия.
6. Уведомява директора на ОДБХ на чиято територия има реализация на сурово мляко с произход засегнатия животновъден обект за резултатите от эпизоотичното проучване

• НАЧАЛНИК ОТДЕЛ ЗЖ

1. Контролира мерките по изпълнението на заповедта, издадена от директора на ОДБХ.
2. Извършва эпизоотично проучване, съвместно с ОВЛ, и изготвя подробни доклад до дирекция ЗХОЖКФ при ЦУ на БАБХ.

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

Код: СОП – ЗХОЖ - 34
Версия: 01
Страница: 7 от 8

МЕРКИ ЗА ПРОФИЛАКТИКА НА ЗАБОЛЯВАНЕТО КУ-ТРЕСКА, КАКТО И МЕРКИ ПРИ СЪМНЕНИЕ И ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА ЗАБОЛЯВАНЕТО

3. Информира началник отдел КХ или директора на ОДБХ за резултатите от проучването по т.2 и по-специално за крайната дестинация (млекопреработвателното предприятие) за преработка на суровото мляко, в съответствие с приемопреработвателни документи за изкупуване на сурово мляко.

• НАЧАЛНИК ОТДЕЛ КХ

1. Организира извършването на проверка за преработка и проследимост в млекопреработвателното предприятие, получавало сурово мляко от засегнатия животновъден обект.
2. В случай на установено несъответствие при температурната преработка на суровото предприема мерки за преустановяване търговията на произведените продукти и изтегляне от пазара на вече реализираните храни.

• ОВЛ

1. Извършва епизоотично проучване, съвместно с началник отдел ЗЖ
2. Контролира прилагането мерките за профлактика, ограничаване и ликвидиране на заболяването.

• РВЛ

1. Изпълнява мероприятията заложи в Национална програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестите по животните и зоонозите
2. Уведомява незабавно, ОВЛ, началник отдела “Здравеопазване на животните” и Директора на съответната ОДБХ.
3. Уведомява собственика за предприемане на мерки с цел запазване здравето на животни и хора.
4. Извършва лечение и ваксинация в заразените животновъдни обекти.

• НДНИВМИ

1. Приемат и подготвят изпратените проби за изследване.
2. Изследват своевременно изпратените проби.
3. Уведомяват ЦУ на БАБХ и съответната ОДБХ за резултатите от извършеното изследване.
4. Въвеждат резултатите от извършеното изследване във ВетИС.

IX. ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА КОМУНИКАЦИЯ

С цел своевременен, без забавяне, обмен на информация по проучването и предприетите мерки и действия, между ОДБХ и ЦУ на БАБХ, кореспонденцията се осъществява и по електронна поща.

След приключване на проучването се изготвя подробен доклад от директора на ОДБХ до изпълнителния директор на БАБХ, с информация за констатациите и предприетите мерки и действия. Докладът се изпраща по официален ред и на следните електронни адреси – АН@bfsa.bg, FC@bfsa.bg и ndrvmi-s@vetinst-bg.com.

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

Код: СОП – ЗХОЖ - 34
Версия: 01
Страница: 8 от 8

**МЕРКИ ЗА ПРОФИЛАКТИКА
НА ЗАБОЛЯВАНЕТО КУ-ТРЕСКА, КАКТО И МЕРКИ
ПРИ СЪМНЕНИЕ И ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА
ЗАБОЛЯВАНЕТО**

X. РЕГИСТЪР НА ВЕРСИИТЕ

Дата издаване	на	Версия	Променени страници №	Вид на промяната